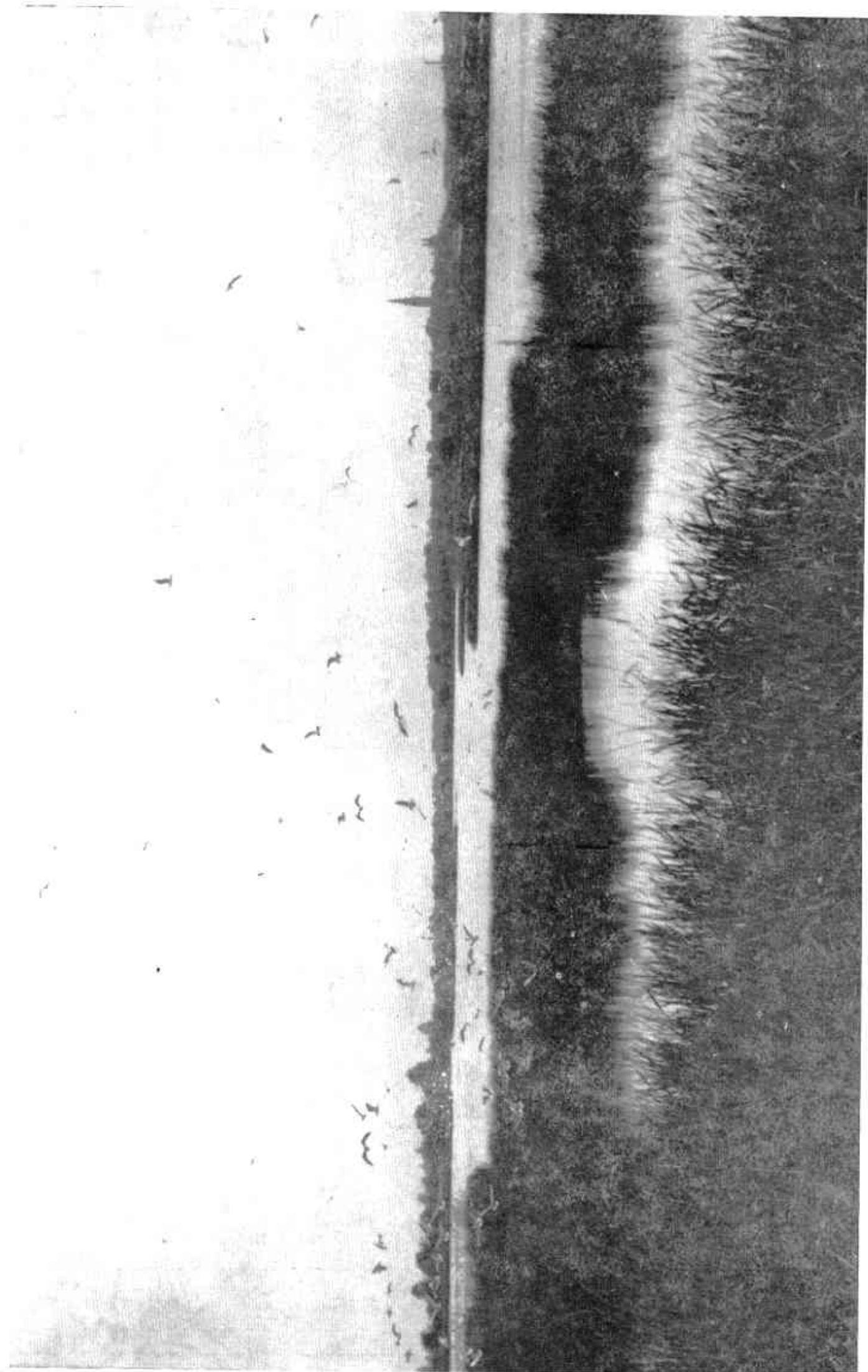

ZPRÁVY

VLASTIVĚDNÉHO
ÚSTAVU
V OLOMOUCI

Hradecký rybník v Tovačově — 1964 (Foto + J. Juryšek)

Josef H u b á č e k

TŘETÍ PŘÍSPĚVEK K ROZŠÍŘENÍ MINUJÍCÍCH DIPTER NA UHERSKOHRADIŠŤSKU

(Část druhá)

Druhá část tohoto příspěvku je pokračováním textu, uveřejněného v čísle 187 Zpráv Vlastivědného ústavu v Olomouci. Všechny úvodní údaje jsou uvedeny v první části, na kterou proto odkazujeme. Druhá část příspěvku pokračuje tedy přímo v konkrétních zjištěných údajích, a to podle abecedního seřazení hostitelských druhů rostlin. Cizojazyčný souhrn uzavírá celý příspěvek, tj. část 1. a 2.

Listera ovata

Chylizosoma vittatum MG. — Hluk Jasenová VI/73.

Lithospermum arvense

Phytomyza symphyti HD. — Kudlovská dolina VI/73.

Lolium perenne

Phytobia pygmaea MG. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic X/70.

Lonicera xylosteum

Napomyza xylostei KLTB. — železniční násyp u Kostelan VI/72; Výzkumná stanice lesnická Kostelany VI/76.

Phytagromyza xylostei R. D. — železniční násyp u Kostelan VI/76.

Lonicera caprifolium

Phytomyza periclymeni MEIJ. — Buchlovický park VIII/75.

Lonicera tatarica

Phytagromyza xylostei R. D. — Buchlovický park X/75.

Lotus corniculatus

Liriomyza trifolii BURG. — Mařatická cihelna V/70.

Lunaria annua

Scaptomyza flaveola MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/71.

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti V/71.

Lupinus polyphyllus

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/71.

Luzula nemorosa

Phytomyza luzulae HG. — Kudlovská dolina VII/73.

Phytobia bimaculata MG. — Kudlovská dolina VII/73.

Luzula campestris ssp. multiflora

Phytomyza luzulae HG. — Brdo VII/73.

Lychnis flos cuculi

Hydrellia griseola FLL. — Salaš VII/75.

Phytobia flavifrons MG. — Bunč VIII/73.

Lycium halimifolium

Liriomyza bryoniae KLTB. — mrtvé rameno Moravy u St. Města X/71.

Lycopus europaeus

Phytomyza obscura HD. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic IX/70; Staroměstský rybník VII/71.

Majanthemum bifolium

Chylizosoma vittatum MG. — Míkovice Hluboček VI/76.

Malachium aquaticum

Phytobia flavifrons MG. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic X/70.

Scaptomyza graminum FLL. — Kudlovská dolina VII/73; podél vodotečí u St. Města XI/70.

Malva silvestris ssp. mauritanica

Phytomyza atricornis MG. — v zahradě v Uh. Hradišti IX/70.

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti IX/70.

Matricaria maritima

Phytomyza matricariae HD. — rumiště Rybárny v Uh. Hradišti X/70.

Medicago lupulina

Liriomyza trifolii BURG. — Buchlovický park VII/72.

Agromyza nana MG. — pusté místo v Uh. Hradišti VI/70.

Medicago sativa

Liriomyza trifolii BURG. — travnatý břeh Moravy X/70; na poli u Košík v podhůří Chřibů X/70.

Agromyza frontella ROND. — na poli u Kudlovic IX/70; v zahradě v Uh. Hradišti VII/71.

Agromyza nana MG. — Mařatická cihelna VII/72; okraj polní cesty u Mařatic VI/72.

Medicago falcata

Liriomyza trifolii BURG. — okraj lesa Kudlovská dolina VII/73.

Agromyza frontella ROND. — Rochus VI/75; Popovice Slatiny VII/76.

Medicago falcata × sativa

Agromyza frontella ROND. — Kunovická cihelna VI/69.

Liriomyza trifolii BURG. — Kunovická cihelna VI/69.

Agromyza nana MG. — Kunovická cihelna VI/69.

Melandryum album

Phytobia flavifrons MG. — Brdo VII/73; Hluk Hluboček VI/76.

Scaptomyza graminum FLL. — Hluk Jasenová VI/75; Kladichov VI/75.

Melandryum noctiflorum

Scaptomyza graminum FLL. — u cukrovaru ve St. Městě VI/69.

Melandryum diurnum

Phytobia flavifrons MG. — Kudlovská dolina VIII/74; Hluk Jasenová IX/75.

Melica nutans

Phytobia pygmaea MG. — Kudlovská dolina VII/73.

Melica uniflora

Phytobia pygmaea MG. — Salaš VI/72.

Melilotus albus

Agromyza nana MG. — Kunovická cihelna VI/69.

Liriomyza trifolii BURG. — rumiště v Uh. Hradišti IX/70; výslunný okraj lesa Kudlovská dolina IX/73.

Melilotus officinalis

Phytomyza atricornis MG. — Hluk Hluboček VII/75.

Agromyza frontella ROND. — Ořechov VII/75.

Agromyza nana MG. — Popovice Slatiny VIII/75.

Melittis melissophyllum

Phytobia labiatarum HD. — Salaš VII/73.

Mentha arvensis

Phytomyza atricornis MG. — Kudlovská dolina VIII/73.

Phytomyza sp. — Brdo v pramenisku na okraji lesa VIII/73.

Phytomyza petōi HG. — potok u Kladichova IX/75.

Phytomyza obscura HD. — Bunč VII/70; břeh jezera Olší u Huštěnovic VII/69.

Phytomyza obscura tetrasticha HD. — v příkopu u Huštěnovic VII/69; břeh Staroměstského rybníka IX/70.

Mentha longifolia

Phytomyza atricornis MG. — Hluk Hluboček (v údolí) VII/76.

Phytomyza petōi HG. — Kudlovská dolina IX/73; Salaš VII/74; mokřina pod Buchlovem VIII/74; Hlucké louky VII/75.

Phytomyza obscura HD. — pod Kobylí hlavou na Hluckých loukách VI/69.

Phytomyza obscura tetrasticha HD. — Hlucké louky VI/69.

Mentha verticillata

Phytomyza obscura tetrasticha HD. — na břehu vodotečí u Huštěnovic VIII/70.

Mercurialis annua

Liriomyza bryoniae KLTB. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/69; Hluk Jasenová IX/75.

Milium effusum

Phytomyza milii KLTB. — Salaš VII/73; Komínky, Kudlovská dolina VI/73; Buchlovický park VII/74; Hlucké louky IX/74.

Moehringia trinervia

Phytobia flavifrons MG. — Brdo VIII/73.

Mycelis muralis

Liriomyza sonchi HD. — Salaš VIII/76.

Melanagromyza cunctata HD. — údolní les na Smraďavce u Buchlovic VII/75.

Myosotis palustris

Agromyza rufipes MG. — Salaš VII/73; Kudlovská dolina VIII/74.

Myosotis silvatica

Agromyza rufipes MG. — Kudlovská dolina X/74.

Phytomyza myosotica NOW. — domácí zahrada v Uh. Hradišti V/73.

Nepeta cataria

Phytomyza obscura nepetae HD. — rumiště u cukrovaru ve St. Městě VI/69.

Nonea pulla

Agromyza rufipes MG. — Ořechov VII/72.

Oenanthe aquatica

Phytomyza phellandrii HG. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic X/69; břeh vodotečí u Polešovic VIII/75.

Oenothera biennis

Phytomyza atricornis MG. — Polešovické louky VI/75.

Ononis spinosa

Phytomyza atricornis MG. — výslunná stráň Stříbrnice VI/72.

Oxalis acetosella

Pegomyia seitenstettensis STRB. — Bunč VII/73; pod skalami Komínky, Kudlovská dolina VII/72, Za.

Papaver rhoeas

Phytomyza atricornis MG. — Stříbrnické paseky VI/73; Polešovické louky VI/75.

Pastinaca sativa

Phytomyza pastinacae HD. — hojný druh, Ořechov VIII/73, 75; Boří u Míkovic VIII/75; Písecké vinohrady VII/75; Bunč VII/75.

Philophylla heraclei L. — Hluk Jasenová V/75; břeh Moravy u St. Města IX/75.

Petasites officinalis

Phytomyza tussilaginis HD. — prameniště Salašky VII/72.

Prionimera cognata WD. — prameniště Salašky IX/72.

Petroselinum sativum

Philophylla heraclei L. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/69.

Peucedanum cervaria

Phytomyza peucedani RYDÉN — Hlucké louky IX/73.

Phytomyza atricornis MG. — na okraji lesa Boří u Mikovic VIII/75.

Peucedanum oreoselinum

Phytomyza pauli-loewii HD. — Hluk Jasenová VII/75.

Phacelia tanacetifolia

Phytomyza atricornis MG. — Mařatice VI/68.

Phaseolus vulgaris

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti IX/68.

Liriomyza trifolii BURG. — v zahradě v Uh. Hradišti IX/68.

Phleum pratense

Hydrellia griseola FLL. — mokřina u Huštěnovic VI/72.

Phytomyza nigra MG. — na břehu Staroměstského rybníka VI/74.

Phragmites communis

Agromyza phragmitidis HD. — vodotečí u Huštěnovic X/69.

Agromyza lucida HD. — podél kanálu Babice—St. Město X/69.

Picris hieracioides

Liriomyza strigata MG. — okraj lesa Salaš VIII/75.

Liriomyza pusilla MG. — okraj lesa Salaš VIII/75.

Pimpinella major

Phytomyza pimpinellae HD. — Salaš VI/73.

Phytomyza adjuncta HG. — Kudlovská dolina VII/73; louky u Huštěnovic VII/75.

Pimpinella saxifraga

Philophylla heraclei L. — Hluk Kobyli hlava VI/76.

Phytomyza heracleana HG. — Hluk Kobyli hlava V/75.

Phytomyza pimpinellae HD. — Hluk Jasenová VII/75.

Phytomyza adjuncta HG. — Brdo VII/70, Za; Hluk Kobyli hlava VII/75; Stříbrnické paseky VI/76.

Pisum sativum

Agromyza lathyri HD. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/70.

Phytomyza atricornis MG. — na poli u St. Města VI/69.

Plantago lanceolata

Phytomyza plantaginicaulis HG. — železniční násyp Kostelany-St. Město VIII/69; travnatý břeh Moravy u Kněžpolského lesa VIII/73.

Plantago major

Liriomyza strigata MG. — na okraji cesty J Uh. Hradiště VII/69.

Phytomyza plantaginis R. D. — Rybárny Uh. Hradiště VII/68; zahrada v Uh. Hradiště VII/72; Hluk Hluboček VII/71, 76.

Plantago media

Phytomyza plantaginis R. D. — železniční násyp u Kostelan VIII/69.

Poa pratensis

Phytomyza nigra MG. — Buchlovický park V/72.

Phytobia lateralis MCQ. — Rybárny Uh. Hradiště VII/69.

Poa Chaixii

Phytobia pygmaea MG. — Míkovice Hluboček VI/71.

Poa nemoralis

Phytobia pygmaea MG. — Buchlovické hory VII/73.

Polygala comosa

Liriomyza polygalae HG. — vzácný druh, Hluk Hluboček VI/75.

Polygonatum multiflorum

Chylizosoma medium BECK. — Brdo VII/73, Za; Míkovice Hluboček VI/75; Salaš VI/75.

Chylizosoma vittatum MG. — Kudlovská dolina VIII/73.

Polygonatum odoratum

Chylizosoma vittatum MG. — Míkovice Hluboček VI/76.

Polygonum amphibium

Pegomyia bicolor WD. — na břehu Staroměstského rybníka IX/74.

Fagopyrum dumetorum

Pegomyia setaria MG. — Brdo VI/73.

Polypodium vulgare

Phytobia hilaella ZTT. — v lese na skalách Komínky, Kudlovská dolina IX/73, Za.

Populus alba

Agromyza albitarsis MG. — Mařatická cihelna VII/70.

Populus canadensis

Phytagromyza populi KLTB. — Kněžpolský les IX/73.

Populus nigra

Phytagromyza populi KLTB. — Uh. Hradiště Smetanovy sady IX/70.

Phytagromyza populivora HD. — mrtvé rameno řeky Moravy u Huštěnovic IX/72.

Phytagromyza tridentata LW. — na břehu Staroměstského rybníka X/70; Výzkumná stanice lesnická Kostelany IX/70.

Agromyza albitarsis MG. — Výzkumná stanice lesnická Kostelany VII/71; na břehu vodotečí u Huštěnovic VIII/71.

Populus pyramidalis

Phytagromyza tremulae HG. — Smetanovy sady v Uh. Hradišti VIII/75.

Populus tremula

Phytagromyza tremulae HG. — okraj lesa Kudlovská dolina IX/73.

Agromyza albitarsis MG. — Kudlovská dolina VIII/73.

Potamogeton natans

Cricotopus brevipalpis MG. — tůň u Huštěnovic VIII/72.

Potamogeton fluitans

Cricotopus brevipalpis MG. — kanál u Babic a St. Města IX/72; mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic IX/72.

Potentilla reptans

Agromyza spiraeae KLTB. — Bunč IX/73; Hluk Kobylí hlava IX/75.

Potentilla alba

Agromyza spiraeae KLTB. — okraj lesa Boří u Míkovic VI/70.

Potentilla argentea

Agromyza spiraeae KLTB. — okraj lesa Boří u Míkovic VIII/70.

Potentilla heptaphylla

Agromyza spiraeae KLTB. — na břehu Moravy u Kněžpolského lesa VIII/73; při potoku Salaška VIII/69.

Potentilla erecta

Agromyza spiraeae KLTB. — Kudlovská dolina VII/73.

Potentilla anserina

Agromyza spiraeae KLTB. — na návsi v Kudlovicích VI/68.

Primula elatior

Phytomyza primulae R. D. — Kudlovská dolina VII/73, VIII/74.

Primula veris

Phytomyza primulae R. D. — Hluk Jasenová IX/75.

Pteridium aquilinum

Pycnoglossa hystrix BRI. — Kudlovská dolina VIII/73; Brdo VIII/73.

Phytobia hylarella ZTT. — Salaš VII/76.

Pulicaria vulgaris

Phytomyza conyzae HD. — Hluk Kobylí hlava VII/75.

Pulmonaria officinalis ssp. obscura

Agromyza rufipes MG. — Salaš VII/73.

Pulmonaria officinalis ssp. maculosa

Phytomyza atricornis MG. — Hluk Hluboček VI/75.

Agromyza rufipes MG. — Hluk Hluboček VI/75.

Pulmonaria montana ssp. mollissima

Agromyza rufipes MG. — Hluk Hluboček VI/74, 75; Hlucké louky VI/75.

Trypeta sp. — vzácný druh, Hluk Hluboček VI/76.

Ranunculus repens

Phytomyza jallaciosa BRI. — mokřina na břehu potoka Salaš VI/73; Hluk pod Kobylí hlavou VI/76.

Phytomyza ranunculi SCHRK. — Brdo VII/73.

Phytomyza ranunculi stolonigena HG. — břeh Moravy u Kněžpolského lesa VII/68; Hluk Kobylí hlava VIII/76.

Ranunculus polyanthemus

Phytomyza ranunculi SCHRK. — okraj lesa na Salaši IX/73.

Phytomyza ranunculicola HG. — okraj lesa na Kudlovské dolině VI/73.

Ranunculus lingua

Phytomyza linguae LDQV. — mokřina při dráze u Nedakoníc VII/71.

Ranunculus acer

Phytomyza ranunculi SCHRK. — na břehu vodotečí u Huštěnovic XI/69; na okraji lesa na Salaši VI/73.

Ranunculus auricomus ssp. vulgaris

Phytomyza ranunculi SCHRK. — Buchlovický park V/74.

Ranunculus sceleratus

Phytomyza ranunculi SCHRK. — mokřina na lukách u O. N. Vsi v Pomoraví VI/68.

Ranunculus flammula ssp. euflammula

Phytomyza ranunculi SCHRK. — mokřina při trati u Nedakoníc VI/71.

Raphanus raphanistrum

Scaptomyza flaveola MG. — na břehu Moravy u St. Města X/69.

Reseda lutea

Phytomyza atricornis MG. — Písecké vinohrady VIII/72.

Roripa amphibia

Scaptomyza flaveola MG. — na břehu Moravy u St. Města VII, VIII, IX/74.

Roripa islandica

Scaptomyza flaveola MG. — Kunovský les u Olsávký IX/70; mrtvé rameno Olsavy IX/70.

Roripa silvestris

Liriomyza strigata MG. — Rybárny Uh. Hradiště VII/71; vodotečí na Polešovických lukách VI/75.

Rosa canina

Agromyza spiraeae KLTB. — Ořechov VIII/75.

Rubus sp.

Agromyza spiraeae KLTB. — Salaš VI/73.

Agromyza rubi BRI. — Kladichov VII/75.

Rubus idaeus

Agromyza spiraeae KLTB. — Kudlovská dolina VIII/73; Bunč XI/73; stráň pod Buchlovem VII/75; Kněžpolský les IX/75.

Rubus caesius

Agromyza spiraeae KLTB. — Kněžpolský les X/70.

Agromyza rubi BRI. — Kněžpolský les X/70.

Rumex acetosa

Pegomyza nigritarsis ZTT. — mokřina Olší Huštěnovice VII/75; Hluk Horní louky VI/76; Stříbrnické paseky VI/76.

Rumex acetosella

Pegomyia nigratarsis ZTT. — Brdo VII/73; Kudlovská dolina VII/73.

Rumex obtusifolius

Pegomyia bicolor WIED. — Hluk Kobylí hlava V/75.

Pegomyia nigratarsis ZTT. — břeh Moravy u Kněžpolského lesa VI/71; Salaš VII/73; Hluk Kobylí hlava V/75.

Rumex conglomeratus

Pegomyia nigratarsis ZTT. — Brdo VII/73.

Rumex sanguineus

Pegomyia nigratarsis ZTT. — Popovice Slatiny VII/76; Kudlovská dolina VI/73.

Rumex crispus

Pegomyia nigratarsis ZTT. — na břehu Staroměstského rybníka IX/70.

Rumex hydrolapathum

Pegomyia nigratarsis ZTT. — břeh vodotečí u Huštěnovic VII/71.

Rumex maritimus

Pegomyia nigratarsis ZTT. — mrtvé rameno u Huštěnovic IX/71.

Salix caprea

Phytomyza langei HG. — Bunč VII/73; Kudlovská dolina IX/73; Buchlovské hory VII/74.

Salix alba

Phytomyza tridentata LW. — na břehu Moravy u Babic X/70.

Salix fragilis

Phytomyza tridentata LW. — Salaš IX/73; mrtvé rameno u Huštěnovic X/74.

Salix triandra

Phytomyza tridentata LW. — břeh Moravy u Babic IX/70.

Salvia pratensis

Napomyza salviae HG. — železniční násyp Kostelany-St. Město VI/70.

Phytomyza scotina HD. — Hlucké louky VI/74.

Salvia nemorosa

Liriomyza strigata MG. — teplá stráň Rochus nad Mařaticemi VI/75.

Napomyza salviae HG. — Písecké vinohrady VI, VII/75.

Salvia verticillata

Phytomyza salviae HG. — železniční násyp Kostelany-St. Město VI/70.

Napomyza salviae HG. — Písecké vinohrady VI/76.

Sambucus ebulus

Liriomyza amoena MG. — hojný druh, Popovické vinohrady VII/75; Buchlovický park VIII/75; Výzkumná stanice Kostelany VIII/75; Ořechov VIII/75; Popovický rybník IX/75; Stříbrnické paseky VIII/75; Kladichov VI/76.

Sambucus nigra

Liriomyza amoena MG. — Salaš VII/73.

Sanguisorba officinalis

Agromyza spiraeae KLTB. — lesní mokřad Kudlovská dolina VI/73; Staroměstský rybník VII/75; Hlucké louky VII/76.

Agromyza rubi BRI. — na břehu vodotečí u Huštěnovic VII/70.

Sanicula europaea

Phytomyza brunipes BRI. — Buchlovický park VII/74; Buchlovské hory VII/74.

Saponaria officinalis

Phytobia flavifrons MG. — Kladichov V, VII/75, 76; Písecké vinohrady VI/76; výslunný břeh Moravy u Babč VI/76.

Phytobia crucifericola HG. — Kladichov VI/75; Písecké vinohrady VII/75.

Liriomyza bryoniae KLTB. — Kladichov VII/75.

Scabiosa ochroleuca

Phytomyza atricornis MG. — Hluk Babí hory VI/75.

Phytomyza scabiosae HD. — pozoruhodný nález, Hluk Kobyli hlava VI/75.

Liriomyza strigata MG. — Kladichov VII/75.

Scirpus silvaticus

Phytobia scutellaris ROS. — na břehu potůčku Bunč — Salaš VIII/73.

Scrophularia nodosa

Phytobia verbasci BCHÉ. — Bunč VII/73; Kladichov VII/75; Hluk Hluboček VIII/75; Salaš VIII/75.

Scutellaria galericulata

Phytobia labiatarum HD. — vodotečí mezi St. Městem a Huštěnovicemi VIII/71.

Sedum telephium

Cheilozia semifasciata BECK. — Stříbrnické paseky VII/75; Kladichov VII/75.

Selinum carvifolia

Phytomyza carvifoliae HD. — Bunč VII/73; Kudlovská dolina VII/73.

Senecio nemorensis

Trypeta zoë MG. — lesní mokřina u Jankovic VII/75.

Liriomyza strigata MG. — Brdo VIII/72, Za; Hluk okraj Jasenové IX/75.

Phytomyza atricornis MG. — Brdo VIII/72, Za.

Phytomyza senecionis KLTB. — Hluk Jasenová IX/75.

Senecio nemorensis ssp. Fuchsii

Trypeta artemisiae F. — Hluk Kobyli hlava VII/75.

Liriomyza strigata MG. — Kudlovská dolina VII/73; Hluk Kobyli hlava VII/73.

Phytomyza senecionis KLTB. — Kudlovská dolina X/73; Kněžpolský les VII/75; údolí Smradavky u Buchlovic VIII/75; Hluk Jasenová VIII/76.

Trypeta zoë MG. — Kudlovská dolina VIII/73.

Vidalia cornuta SC. — Hlucké louky VIII/75.

Senecio jacobaea

Liriomyza strigata MG. — Salaš VII/74.

Trypeta zoë MG. — Brdo VII/73; Buchlovské hory VI/74.

Senecio erraticus

Liriomyza strigata MG. — na vlhké cestě Salaš VII/73.

Trypeta zoë MG. — na vlhké cestě Salaš VII/73.

Senecio fluviatilis

Liriomyza strigata MG. — na březích Moravy u Kněžpolského lesa VII/70.

Phytomyza senecionis KLTB., *Trypeta zoë* MG. — na březích Moravy u Kněžpolského lesa VII/70.

Senecio silvaticus

Liriomyza strigata MG. — Brdo VIII/73.

Phytomyza atricornis MG. Brdo VIII/73.

Trypeta zoë MG. — Brdo VIII/73.

Senecio viscosus

Liriomyza strigata MG. — Brdo VIII/73.

Phytomyza atricornis MG. — Brdo VII/73.

Senecio vulgaris

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/70.

Phytomyza atricornis MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/70.

Trypeta zoë MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/71.

Senecio umbrosus

Phytomyza senecionis KLTB. — Hlucké louky při vodoteči VIII/76.

Serratula tinctoria

Phytomyza affinis FLL. — Hluk Jasenová VII/75.

Liriomyza strigata MG. — první nález v naší vlasti, Hluk Jasenová VII/75.

Silaum selinoides

Phytomyza silai HG. — Hluk Kobylí hlava VI/76; Jasenová VI/76; podél vodoteči u Huštěnovic VII/76.

Silene dichotoma

Phytobia flavifrons MG. — Stříbrnické paseky VI/75; Hluk Jasenová VI/76.

Silene cucubalus ssp. vulgaris

Phytobia flavifrons MG. — Salaš VII/73.

Silene nutans ssp. eunutans

Phytobia flavifrons MG. — Kladichov VII/75; Hluk Jasenová VI, VII/75; Hluk Kobylí hlava VI/76.

Scaptomyza graminum FLL. — Kudlovská dolina VII/73; Brdo VII/73; Za; Salaš VI/74.

Silene otites

Liriomyza strigata MG. — Hluk Jasenová VII/75.

Phytobia flavifrons MG. — Hluk Jasenová VIII/75.

Sinapis alba, Sinapis arvensis

Scaptomyza flaveola MG. — na polích u St. Města VI/70; rumiště Rybárny Uh. Hradiště VI/72.

Phytomyza atricornis MG. — cesta v Rybárnách v Uh. Hradišti VII/70; v zahradě v Uh. Hradišti.

Sisymbrium altissimum

Phytomyza atricornis MG. — rumiště u nemocnice v Uh. Hradišti VI, VII/73.

Solanum dulcamara

Liriomyza bryoniae KLTB. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic IX/72.

Solanum lycopersicum

Liriomyza bryoniae KLTB. — domácí zahrada v Uh. Hradišti VII/70.

Solanum nigrum

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti IX/70.

Phytomyza atricornis MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/70.

Solidago canadensis

Phytobia solidaginis KLTB. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic VIII/75; Kunovský les IX/75; zahrady v Uh. Hradišti VII/70.

Phytobia posticata MG. — zahrady v Uh. Hradišti VII/70.

Phytomyza virgaurea HG. — zahrady v Uh. Hradišti VII/70.

Phytomyza solidaginis KLTB. — zahrady v Uh. Hradišti VII/70.

Liriomyza strigata MG. — zahrady v Uh. Hradišti VII/70.

Solidago gigantea

Phytobia posticata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/70.

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/70.

Solidago virgaurea

Ophiomyia maura MG. — Salaš VII/72; Hluk Hluboček VI/75; Hluk Jasenová VI/75; Stříbrnické paseky VI/76.

Phytobia posticata MG. — mrtvé rameno u Huštěnovic VII/73; Bunč VIII/73; Salaš VIII/74.

Phytomyza virgaureae HG. — Hluk Hluboček VI/76.

Phytomyza solidaginis HD. — Salaš VIII/72; Hluk Jasenová VII/75.

Pegomya nigrisquama STEIN. — Kudlovská dolina VII/73, Za.

Sonchus arvensis

Liriomyza sonchi HD. — rumiště Rybárny v Uh. Hradišti VIII/70; Kudlovská dolina VII/73.

Liriomyza strigata MG. — domácí zahrada v Uh. Hradišti VIII/74; Salaš VII/75.

Cystiphora sonchi F. LW. — Salaš VII/73; rumiště ve St. Městě VIII/75.

Phytomyza atricornis MG. — rumiště u Sila St. Město VIII/70.

Melanagromyza pulicaria MG. — rumiště u Sila ve St. Městě VIII/70.

Sonchus oleraceus

Liriomyza strigata MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/70.

Phytomyza atricornis MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/70.

Phytomyza sonchi HD. — na poli u Kunovic VIII/75.

Sonchus asper

Liriomyza sonchi HD. — na mýtině Brdo VIII/73, Za.

Liriomyza strigata MG. — na mýtině Brdo VIII/73; domácí zahrada v Uh. Hradišti VII/75.

Melanagromyza pulicaria MG. — na poli u St. Města VII/75; rumiště u cukrovaru ve St. Městě VIII/75.

Spiraea japonica, Spiraea van Houttei
Agromyza spiraeoides HG. — Buchlovický park VIII/75.

Stachys silvatica

Phytobia lamii KLTB. — Salaš VIII/76; Hluk Jasenová VIII/76.

Phytobia labiatarum HD. — hojný druh, Salaš IX/73; v lese pod skalami Kominčky VII/70, Za; Hluk Jasenová IX/74; Hluk Kobylí hlava IX/74; mokřina pod Buchlovem VI/75; Míkovice Hluboček VI/75.

Phytomyza atricornis MG. — Salaš VII/75.

Stachys alpina

Phytobia labiatarum HD. — Hluk Jasenová VI/75.

Phytomyza atricornis MG. — Salaš VII/75.

Stachys palustris

Phytobia labiatarum HD. — Kunovský les IX/70.

Stachys recta

Phytobia labiatarum HD. — Hlucké louky VII/74.

Stellaria holostea, Stellaria media

Phytobia flavifrons MG. — Salaš VI/72; Hrubý les u Březolup VII/72.

Scaptomyza graminum FLL. — Brdo VI/73, Za; Kudlovská dolina VI/73.

Stellaria alsine

Liriomyza strigata MG. — Hluk Hlubočky VI/75.

Stellaria palustris

Scaptomyza graminum FLL. — okraj lesa Olší u Huštěnovic VIII/68.

Symphoricarpos albus

Phytomyza periclymeni MEIJ. — Buchlovický park VIII/75.

Phytomyza xylostei KLTB. — Smetanovy sady v Uh. Hradišti VIII/75; Buchlovický park VIII/75; Výzkumná stanice lesnická Kostelany VI/76.

Symphytum officinale

Agromyza rufipes MG. — Hluk Kobylí hlava VI/73; Hluk Jasenová V/75; Staroměstský rybník VII/75.

Phytomyza myosotica NOWAKOWSKI — vzácný druh, Hluk Hluboček VI/75.

Phytomyza symphyti HD. — na břehu vodotečí u Huštěnovic VIII/73.

Taraxacum officinale

Agromyza rufipes MG. — Kudlovská dolina VIII/73, Za; Salaš VI/73.

Symphytum tuberosum

Liriomyza taraxaci HG. — Bunč VII/73; Kudlovská dolina VI/73; Písecké vinohrady VI/76.

Liriomyza strigata MG. — Brdo VII/73, Za; Rybárny v Uh. Hradišti VII/73.

Trypeta immaculata LW. — v zahradě v Uh. Hradišti VI/69.

Melanagromyza pulicaria MG. — Buchlovický park VII/75; v zahradě v Uh. Hradišti VII/75.

Phytomyza atricornis MG. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/68.

Teucrium chamaedrys

Phytobia labiatarum HD. — v výslunná stráž Ořešchov VII/70.

Thalictrum minus

Phytomyza thalicticola HD. — vzácný druh, Ořechov VI/75.

Thesium linophyllon

Liriomyza thesii HG. — Hluk Kobylí hlava V/75, VI/76.

Thlaspi arvense

Phytomyza atricornis MG. — na poli u St. Města IX/69.

Thymus serpyllum

Phytomyza thymi HG. — Salaš VII/70; na okraji lesa Bunč VIII/73.

Tragopogon orientalis

Liriomyza pusio MG. — okraj lesa Salaš VI/73; v zahradě v Uh. Hradišti X/75.

Trifolium montanum

Liriomyza trifolii BURG. — Hlucké louky VI/75.

Trifolium medium

Agromyza nana MG. — Kudlovská dolina VI/73; Stříbrnické paseky VI/76.

Trifolium pratense

Agromyza nana MG. — Kudlovská dolina IX/73; Ořechov VII/75.

Trifolium repens

Liriomyza trifolii BURG. — Brdo VII/73, Za.

Agromyza nana MG. — Mařatická cihelna VI/74.

Trifolium arvense

Liriomyza trifolii BURG. — Polešovické písky Zmolky VI/75.

Trifolium strepens

Liriomyza trifolii BURG. — Salaš VII/73.

Trifolium hybridum

Liriomyza trifolii BURG. — Stříbrnické paseky VI/76.

Agromyza nana MG. — mokřý příkop u železniční trati u Nedakonic VIII/72.

Trisetum flavescens

Phytomyza nigra MG. — Ořechov V/72.

Tropaeolum maius

Liriomyza strigata MG. — hojný druh, zahrady v Uh. Hradišti V/75.

Phytomyza atricornis MG. — v zahradách v Uh. Hradišti a jinde V/75.

Scaptomyza flaveola MG. — květinový záhon v Uh. Hradišti IX/74.

Turritis glabra

Phytomyza atricornis MG. — břeh Moravy u St. Města VI/68.

Tussilago farfara

Liriomyza strigata MG. — Hluk Kobylí hlava V/76.

Prionimera cognata WD. — na břehu potoka Kudlovská dolina VIII/73; Hluk Jasenová IX/75; Kobylí hlava IX/75.

Urtica dioica

Agromyza anthracina MG. — na břehu Moravy u Kněžpolského lesa XI/70; Salaš VI/73.

Agromyza reptans FLL. — v zahradě v Uh. Hradišti VII/75.

Urtica urens

Agromyza anthracina MG. — mezi Mařaticemi a Jarošovem VII/73.

Agromyza reptans FLL. — Kněžpolský les IX/75; Hluk Kobylí hlava VII/76; Salaš VII/76.

Valeriana officinalis ssp. eu-officinalis

Liriomyza valerianae HD. — podél vodotečí u Huštěnovic VII/74; Hluk Jasenová, Kobylí hlava VII/75,76.

Phytobia crucifera HG. — Hluk Jasenová V/76.

Phytomyza atricornis MG. — podél vodotečí St. Město—Huštěnovic VII/76.

Verbascum austriacum

Phytobia verbasci BCHÉ. — Brdo VII/73, Za; na výslunné stráni Salaš VIII/73; Stříbrnické paseky VII/75.

Verbascum thlaspi

Phytobia verbasci BCHÉ. — u Moravy u St. Města IX/70; Bunč VIII/73.

Verbascum thapsiforme

Phytobia verbasci BCHÉ. — Kladichov VII/75.

Veronica chamaedris

Phytomyza crassiset ZTT. — Kudlovská dolina VII/73; Salaš VII/75; Hluk Hluboček V/75.

Veronica officinalis

Phytomyza crassiset ZTT. — Salaš VII/71.

Veronica teucrium

Phytomyza crassiset ZTT. — Hluk Horní louky VI/76.

Veronica anagallis

Liriomyza strigata MG. — mrtvé rameno Olsavy Kunovský les IX/68.

Veronica arvensis

Phytomyza crassiset ZTT. — na břehu vodotečí u Huštěnovic V/72.

Veronica dentata

Phytomyza crassiset ZTT. — Hlucké louky VII/73.

Veronica hederifolia

Phytomyza crassiset ZTT. — pomoravní louky u Polešovic V/68.

Veronica praecox

Phytomyza crassiset ZTT. — lučina u vodotečí u St. Města V/69.

Vicia sepium

Liriomyza trifolii BURG. — Salaš VII/73; Výzkumná stanice Kostelany VIII/75.

Agromyza viciae KLTB. — Kudlovská dolina VII/73.

Agromyza felleri HG. — Brdo VI/70; Buchlovický park VII/70.
Agromyza bicophaga HG. — pozoruhodný druh, Buchlovický park VII/75.

Vicia cassubica

Agromyza felleri HG. — Hluk Hluboček VI/75.

Vicia tetrasperma

Liriomyza trifolii BURG. — mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic VII/70.

Vicia silvatica

Liriomyza trifolii BURG. — Salaš VII/73.

Vicia cracca

Liriomyza trifolii BURG. — výslunný okraj lesa Salaš VIII/70; mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic VII/73.

Liriomyza strigata MG. — Polešovické písky Zmolky VI/75.

Phytobia crucifericola HG. — Písecké vinohrady VII/75.

Agromyza bicophaga HG. — Hluk Jasenová VI/76.

Vicia dumetorum

Liriomyza trifolii BURG. — Bunč. Brdo VII/73; Kudlovská dolina VIII/70.

Vicia hirsuta

Agromyza vicifoliae HG. — hřebenová cesta Brdo—Bunč VI/73, Za.

Vicia sativa

Liriomyza trifolii BURG. — Mařatická cihelna XI/70.

Vicia faba

Liriomyza trifolii BURG. — na poli u St. Města X/70.

Liriomyza strigata MG. — na poli u St. Města X/70.

Viola canina

Metopomyza violiphaga HD. — Hluk Jasenová IX/75.

Viola silvatica

Metopomyza violiphaga HD. — Kudlovská dolina VIII/73; Buchlovický park VII/74; Salaš VII/74.

Xanthium strumarium

Liriomyza strigata MG. — pusté místo ve St. Městě IX/70.

Phytomyza atricornis MG. — pusté místo u St. Města IX/70.

Z u s a m m e n f a s s u n g

Alle minierende Arten gehören zu Dipteren. In unserer Bearbeitung sind solche Fundorte angeführt, die bisher noch nicht veröffentlicht waren. Im Material sind die für das Gebiet neue und seltene Arten vertreten. Das ist Beitrag zur Kenntnis der bis jetzt noch wenig bekannten Verbreitung in der ČSSR.

Adresa autora: Dr. Josef H u b á č e k, Uherské Hradiště, Mojžírova 434.

PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ CU-ZRUDNĚNÍ V RYCHLEBSKÝCH HORÁCH

Při ověřování geologicko-petrografických poměrů v nově otevřených vápencových lomech u Horní Lipové, jímž se zabývali pracovníci geol. odd. VÚ Olomouc, byl na jaře roku 1976 zjištěn v oblasti Smrčníku (kóta 799 m) žilný měďnorudný výskyt, který v literatuře není uveden. Vzhledem k dosud publikovaným pracím o rudních výskytech v Rychlebských horách, lze nový výskyt zařadit k významnějším nálezům Cu-zrudnění v této oblasti. V následující zprávě je podána jeho stručná charakteristika a předběžné výsledky mineralogického výzkumu.

Novou lokalitou je jámový lom n. p. RD Jeseník, závod Teramo Vápenná, založený k blokové těžbě mramoru. Žilné zrudnění vystupuje v příčném profilu lomové stěny (S—J) a je situováno ve střední části protáhlého výlomu (V—Z). Výplň žíly tvoří křemen, který je poměrně bohatě prostoupen metalickým sulfidem — chalkopyritem. V blízkosti povrchu je primární ruda provázena hojnými produkty větrání — hypergenními minerály. Krystalické vápence v okolí Smrčníku náleží geologicky k vnitřnímu pruhu série Branné, oblasti vikanticko-lipovské. Jejich směr je SV—JZ. V okolí zrudněné žíly jsou bílé a hrubě zrnité, často žilkami tmavohnědě zbarveného kalcitu. Na stěnách puklin ve vápenci jsou hojné keříčkovité povlaky manganových dendritů. Vlastní zrudněná žíla dosahuje asi 1 m mocnosti, její směr je v celku shodný s průběhem foliačních ploch a má sklon k S až SV.

Hlavním prvkem zrudnění je měď, hlušinu tvoří žilný křemen, takže uvedený výskyt lze charakterizovat jako křemitou měďnorudnou formaci. Chalkopyrit tvoří v žilovině hojné ostrohranné uzavřeniny, často protažené do více cm dlouhých proužků a žilek. Je provázen sekundárními minerály, z nichž převažuje stilpnosiderit, malachit a chryzokol. Žilný křemen uzavírající zmíněné minerální součásti, je v podstatě hrubě krystalickým agregátem a dává charakteristický ráz celé rudné textuře. V plochých dutinách hlušiny je křemen vyvinut jako drúzové povlaky, často i s většími krystalovými jedinci, ukončenými kombinací obou základních klenců. Ve větších dutinách bývají drúzy křemene vyvinuty také oboustranně, vyznačují se zonární stavbou, nahnědlým i bledě fialovým zbarvením. Velmi hojným minerálem v dutinách žiloviny je zejména malachit, vytvářející paprscité agregáty a ledvinité povlaky nebo snopkovitě svazčité shluky. Vedle něho je v dutinách zastoupen rovněž chryzokol, a to jako bledě zelené a modrozelené kulovité agregáty nebo hroznovité povlaky. Rozpadem chalkopyritu vznikl dále bornit

a chalkozín, z části je v povlacích přítomen i covellín. Z ostatních sekundárních minerálů byly určeny: Goethit v pseudomorfózách po krystalcích pyritu, povlaky bělavého alofánu, černého wadu a manganomelanu, lupenité agregáty lepidokrokitu a zemitý limonitový okr. Pokud jde o karbonátovou složku hlušiny, vyskytuje se v ní celkem sporadicky; nejčastěji v okraji žiloviny jako tmavohnědé proužky, železem zbarveného kalcitu. Pátrání po sulfidech olova a zinku zůstalo zatím negativní, ani jejich sekundární minerály se v žíle nenalezly. Zdejší výskyt lze nejspíš srovnat s žilným typem Cu-zrudnění na Kopřivníku (824 m) u Horní Lipové. Naproti tomu se však liší, zejména minerální asociací, od mědnorudného ložiska známého ze Stříbrníku (750 m) u Nýznerova, které lze zařadit k polymetalickému typu rudních žil.

Dokladový materiál k této nálezové zprávě je uložen ve sbírkách olomouckého muzea. Není vyloučeno, že při dalším sledování lokality, na jejímž objevení má zásluhu první z autorů, bude získán nový materiál, který doplní naše dosavadní poznatky.

Literatura:

KRUŽA T. (1952): Další příspěvek k poznání zrudnění v Rychlebských horách. Časopis Mor. muzea, vědy přír., roč. 37, s. 69—87, Brno.

KRUŽA T. (1973): Slezské nerosty a jejich literatura, MM, Brno.

SKÁCEL J.—VOSYKA St. (1959): Přehled geologie Rychlebských hor. Rychlebské hory. Sborník prací o přírodních poměrech, s. 9—45, K. n. Ostrava.

Zdeněk R u m l e r

INFORMATIVNÍ PŘEHLED O SOUČASNÉM VÝSKYTU OBRATLOVCŮ NA OLOMOUCKU (VERTEBRATA)

Příspěvek je abstraktem autorova referátu předneseného na Semináři zoologů muzeí ČSSR, který se konal v Olomouci ve dnech 12.—14. května 1976. Vzhledem k tomu, že se neuskutečnilo (nikoli vinou našeho ústavu) původní zamýšlené vydání materiálů z uvedené konference, vychází příspěvek s určitým zpožděním v těchto Zprávách.

Poslední a svým způsobem vyčerpávající faunistický soupis obratlovců z území regionu přináší publikace „Vlastivěda střední a severní Moravy“, která vyšla v Kroměříži r. 1930. V ní mihule a ryby zpracoval JAPP a PELÍŠEK, obojživelníky a plazy ADOLPH, ptáky ČAPEK a savce REMEŠ. Od té doby neexistuje už žádný soupis podobného druhu. Určitou výjimkou po dlouhé době je kupř. vydání katalogu k nově vybudované regionální muzejní expozici (RUMLER et STARÝ, 1969). V něm je podchycen stav i některé změny v obratlovčí fauně na základě sou-

dobých faunistických poznatků. Tento katalog však nemůže (výčet druhů zohledněn k výstavním možnostem) a ani nechce nahrazovat faunistické soupisy jako takové. Obtížným problémem i nadále zůstává podchycování tempa změn, které v naší současné přírodě probíhají a mají svým způsobem dopad na kvalitativní a zejména na kvantitativní obraz fauny.

Zpracovaný orientační přehled druhů obratlovců, které je možné v současné době zastihnout na území olomouckého okresu i širšího regionu, byl stimulován tedy nejen požadavky vědy a praxe, ale hlavně potřebou získávání široké veřejnosti pro aktivní ochranu přírody a jejích součástí.

Stručná charakteristika území

Bezprostřední okolí města Olomouce (nadmoř. výška 220—260 m) tvoří údolní niva řeky Moravy, která je typickou součástí Hornomoravského úvalu. Zcela plochý terén je pouze na SZ, S a JV města, kde výškový rozdíl činí 2 m na km². Širší okolí Olomouce — území Hané — má pak výškové rozdíly 30 i více m na km².

Okolí města na Z, mezi řekou Moravou a Blatou, ohraničuje Křelovsko-blatecká vyvýšenina (kopce: Baba 264 m, Tabulový vrch 250 m, Přední Příska 260 m). Východní stranu údolní nivy uzavírá výběžek pohoří Nízkého Jeseníku, kde Kopeček (376 m) tvoří terénní dominantu panorama Olomouce. V pruhu tohoto pohoří ve směru na S jsou nejvyššími místy na území okresu kopce Jedová (633 m) a Vysoký Roudný (660 m). Asi 3 km od JV okraje města jsou mezi obcemi Velkým Týncem a Krčmaní Chlumsko-chrástské vrchy s nejvyšším kopcem Chlumem (344 m). Asi 6 km od Z okraje Olomouce se nachází Velký Kosíř (422 m), který je součástí Dražanské vrchoviny. V širším regionu přechází pak pohoří Nízkého Jeseníku na S v Hrubý Jeseník (Praděd — 1492 m) — v chráněnou krajinnou oblast. Řeka Bystřice, přitékající do Olomouce z V, odděluje svou severní částí toku od sebe dvě pohoří — Nízký Jeseník a Oderské vrchy (Fidlův kopec — 680 m).

Biotopy

Původní biotopy — dubohabrové háje, luhy a olšiny (velká část města Olomouce postavena na vysušované bažině), subxerofilní doubravy (jižně pod Slatinicemi), acidofilní doubravy, bikové bučiny — jsou dnes zantropogenizovány. Původní lesy byly nahrazeny druhotnými kulturocenózami, ve kterých převládá smrk, borovice a v menší míře listnaté dřeviny. Nejbližší lužní lesy — jejich fragmenty — jsou zachovány pouze u Grygova a v povodí Moravy (u Střeně). V otevřené krajině byly místy založeny remízky a ně-

kde též topolové větrolamy. Rychle pokračující průmyslová zástavba, včetně objektů zemědělské velkovýroby, rychle mění strukturu některých současných biotopů a ještě častěji zapříčiňuje, bohužel, jejich úplný zánik. Proto z hlediska ochrany přírody jsou zde problémy, jejichž řešení je obdobné jako v jiných okresech či krajích.

Skladbu zoocenóz, kromě jiného, ovlivnily a neustále ovlivňují též četné meliorační zásahy. Na S od Olomouce, u obcí Horka n. M. a Chomoutova jsou dnes pouze fragmenty dříve rozsáhlého inundačního území kolem řeky Moravy. Její hlavní tok a četná ramena byla v blízkosti města téměř úplně zregulována. Nedaleko tohoto povodí v původním slatinném rašeliništi Černovířského lesa (zásobárna městského vodovodu) klesá v posledních 30 letech silně hladina spodní vody. Proto bylo přikročeno k opatřením, jejichž výsledkem je vybudování umělých vodních nádrží na zmíněném inundačním území (jezero Chomoutov a Poděbrady). V současné době zaujímají tyto úpravy plochu více jak 1 km² a je tendence v pokračování. Další rozsáhlejší vodní plochy jsou také u Šumvaldu (asi 25 km SZ od Olomouce) a u Tovačova (15 km JJV od Olomouce). Avšak jen tyto lokality mají větší nebo menší rákosové porosty, které jsou důležité pro některé druhy vodního ptactva i jiné živočichy.

Chráněná území v nejbližším okolí Olomouce

— Státní přírodní rezervace (SPR) Hrubovodské sutě (k. ú. Hrubá voda). Navržena 1974, rozloha 13,50 ha (OS SPPOP Olomouc — Š i m e k). Suťový les, hnízdiště čápa černého (*Ciconia nigra*), drobné ptactvo, malakofauna.

— SPR Na skále (k. ú. Hněvotín). Navržena 1973, rozloha 4,50 ha (OS SPPOP — Š i m e k). Druhotná step na vápencovém podkladě.

— SPR Plané loučky (k. ú. Horka nad Moravou). Vyhlášena 1952, rozloha 0,04 ha, návrh na rozšíření na 17 ha (OS SPPOP Olomouc — Š i m e k). Jezírka, jež jsou zbytkem bývalého ramene Moravy. Vodní květena, původní louky a pobřežní porosty. V bezprostřední blízkosti umělá vodní nádrž — jezero Poděbrady.

— SPR Špraněk (k. ú. Březina u Litovle). Vyhlášena 1949, rozloha 20,70 ha. Výrazné krasové území (Javoříčské jeskyně) s původním porostem.

— SPR Třesín (k. ú. Mladeč). Vyhlášena 1933, rozloha 1,18 ha. Výrazné krasové území (Mladečské jeskyně) v devonských vápencích.

— SPR Tučapská skalka (k. ú. Tučapy). Vyhlášena 1952, rozloha 0,39 ha. Původní stepní rostlinné společenstvo, jedna z nejsevernějších lokalit záhořanky žluté (*Orphantha lutea*).

— SPR U bílých hlin (k. ú. Krčmaň). Vyhlášena 1952, rozloha 0,18 ha, navrhováno rozšíření na 0,95 ha (OS SPPOP Olomouc — Š i m e k). Ostrůvek původní stepní květeny na devonském vápenci.

— SPR U strejčkova lomu (k. ú. Krčmaň). Vyhlášena 1952, rozloha 0,66 ha, navrhováno rozšíření na 2,70 ha (OS SPPOP Olomouc — Š i m e k). Stepní rostlinné společenstvo na devonském vápenci.

Z dříve zřízených SPR se nepodařilo zachránit Grygárkovo jezírko a Olšinu u Řepčína (obě SPR k. ú. Olomouc), kde byly zbytky tůně slepého ramene Moravy s příznačnou pobřežní a vodní květenou (v těsné blízkosti města). K pozoruhodnostem širšího regionu patří mimo jiné též Rešovské vodopády (k. ú. Rešov, na říčce Huntavě v o. Bruntál), které jako chráněné naleziště byly vyhlášeny r. 1965 (rozloha 6,30 ha). Vodopády otevírají počátek Rešovského údolí, které se táhne až k Dlouhé Loučce (o. Olomouc). Na tuto lokalitu se stahují ptáci a savci z širokého okolí.

Podrobnější informace o chráněných územích najde zájemce ve speciální publikaci (MARSÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ et MIHÁLIK et al., 1977).

Orientační výčet druhů obratlovců

CYCLOSTOMATA—Mihule — 1 druh: Mihule říční (*Lampetra fluviatilis*) — vzácně v řece Moravě. Dříve se tu vyskytovala i mihule potoční (*Lampetra planeri*) — JAPP a PELÍŠEK (1930).

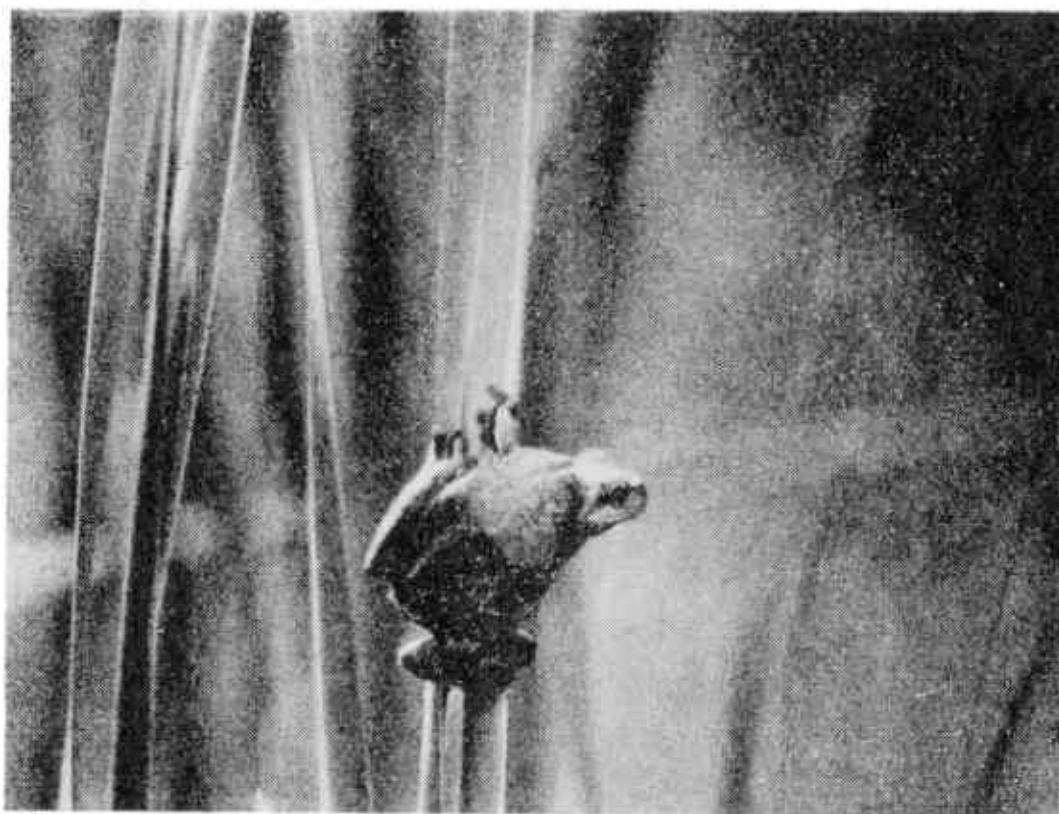
PISCES — Ryby — dnes asi 25 druhů, dříve 32 (JAPP a PELÍŠEK, 1930). Dnešní stavy kvalitativně velmi kolísají a na tyto výkyvy působí zejména občasné zamoření vod vysoce toxickými látkami. Na území jsou loveny nebo je znám výskyt: Pstruh obecný (*Salmo trutta*) — forma potoční i jezerní; Pstruh duhový (*Salmo gairdnerii irideus*) — vysazován do umělých nádrží; Štika obecná (*Esox lucius*), Plotice obecná (*Rutilus rutilus*), Jelec tloušť (*Leuciscus cephalus*), Jelec proudník (*Leuciscus leuciscus*), Střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*), Perlín ostrobřichý (*Scardinius erythrophthalmus*); Amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*) — nový prvek z Přerovska, Lín obecný (*Tinca tinca*), Hrouzek obecný (*Gobio gobio*); Hrouzek Kesslerův (*G. kessleri*) — nový prvek z Bečvy u Lipníka; Parma říční (*Barbus barbus*), Ouklej obecná (*Alburnus alburnus*), Podoustev říční (*Vimba vimba*), Karas obecný (*Carassius carassius*), Kapr obecný (*Cyprinus carpio*), Mřenka mramorovaná (*Noemacheilus barbatulus*), Okoun říční (*Perca fluviatilis*), Candát obecný (*Stizostedion lucioperca*). Na ústupu jsou, nebo velmi vzácně se vyskytují tyto druhy: Hlavatka podunajská (*Hucho hucho*) — pokusně vysazeno několik kusů do Bečvy a Moravy

v roce 1921, dnes velmi vzácně lovena; Sín severní maréna (*Coregonus lavaretus marena*) — vysazován do jezer; Lipan podhorní (*Thymallus thymallus*) — kdysi hojnější v přítocích Moravy; Cejn velký (*Abramis brama*) — vysazován do jezer; Ostroretka stěhovavá (*Chondrostoma nasus*) — Morava u Kroměříže; Sumec velký (*Silurus glanis*) — vysazován do jezer; Úhoř říční (*Anguilla anguilla*) — kdysi hojný v ramenech Moravy u města Olomouce; Mník jednovousý (*Lota lota*) — dříve hojnější v přítocích Moravy (Trusovka, Bystřice); Ježdík obecný (*Acerina cernua*) — vzácně loven; Vranka obecná (*Cottus gobio*) — dříve byla hojná v ramenech Moravy; Bolen dravý (*Aspiscus aspiscus*) — dříve hojný v okolí Olomouce; Ouklejká pruhovaná (*Alburnus bipunctatus*) — téměř vymizela; Cejnek malý (*Blicca bjoerkna*) — vysazován; Hořavka duhová (*Rhodeus sericeus*) — dříve v mělčinách slepých ramen Moravy, dnes téměř vymizela; Piskoř páskovaný (*Misgurnus fossilis*), Sekavec písečný (*Cobitis taenia*); Sekavec dlouhovousý (*Sabanejewia aurata*) — znám z povodí u Přerova. Poslední tři druhy téměř vymizely.

AMPHIBIA — Obojživelníci (žáby, mloci, čolci — dnes asi 13 druhů, kdysi 15 (ADOLPH, 1930). Vyskytují se: Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) — v okolních pohořích Olomouce; Čolek obecný (*Triturus vulgaris*); Čolek velký (*Triturus cristatus*) — vzácnější; Čolek horský (*Triturus alpestris*) — Nízký Jeseník; Kuňka žlutobřichá (*Bombina variegata*), Kuňka obecná (ohnivá) (*Bombina bombina*) — tento druh vzácně, nalézání spíše kříženci s předchozím druhem (OPATRŇÝ — ústní sdělení); Blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) — dříve na bažinách na okraji Olomouce (ADOLPH, 1930), dnes neregistrována; Ropucha obecná (*Bufo bufo*); Ropucha zelená (*B. viridis*) — povodí řeky Bystřice a i jinde; Rosnička zelená (*Hyla arborea*) — Tovačov; Skokan hnědý (*Rana temporaria*), Skokan ostronosý (*Rana arvalis*), Skokan zelený (*R. esculenta*) — všechny 3 druhy na Olomoucku, zejména v lužních lesích u Moravičan a Střeně; Skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*) — vzácný (?); Skokan štíhlý (*R. dalmatina*) — vzácně u Střeně.

REPTILIA — Plazi — dnes 6 druhů, tentýž stav i dříve (ADOLPH, 1930). Vyskytují se: Ještěrka obecná (*Lacerta agilis*); Ještěrka živorodá (*L. vivipara*) — Nízký Jeseník; Slepýš křehký (*Anguis fragilis*); Užovka hladká (*Coronella austriaca*) — SPR Špraněk; Užovka obojková (*Natrix natrix*); Zmije obecná (*Vipera berus*) — v pohořích v okolí Olomouce.

AVES — Ptáci — pravidelně hnízdí asi 80–120 druhů (RUMLER, 1975), dříve 141 (ČAPEK, 1930). Kvalitativně nejbohatší výskyt jsou na těchto místech: v lužních lesích u Střeně a Horky n. Mor.,

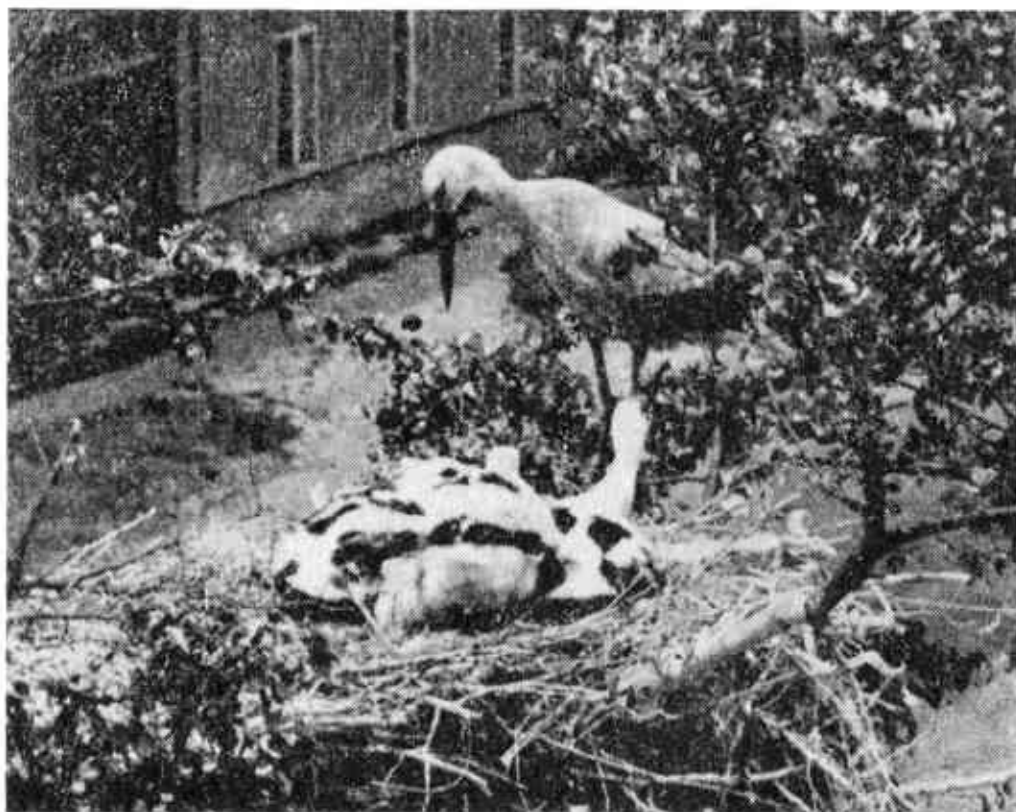

Rosnička zelená (*Hyla arborea*). Fotoarchív Mor. muzeum Brno

Užovka obojková (*Natrix natrix*). Fotoarchív Mor. muzeum Brno

v prostoru mezi Chomoutovem a Olomoucí, včetně SPR Plané Loučky, v Rešovském údolí, v údolí Bystřice (Nízký Jeseník), na Tovačovských rybnících a v okolních fragmentech lužních lesů povodí Moravy, v Terézském údolí u Laškova (Drahanská vysočina). Hnízdění výskyt a poznámky k některým druhům: *Podicipedes* (3) — Potápka velká (*Podiceps cristatus*) — Tovačov, Potápka černokrká (*Podiceps caspicus*), Potápka malá (*P. ruficollis*); *Ciconiiformes* (4) — Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) — dlouholeté hnízdění na továrním komíně MZ v Olomouci zrušeno odstřelem komínu v roce 1976, nejbližší hnízdiště v Příkazích; Čáp černý (*Ciconia nigra*) — hnízda v Nízkém Jeseníku, Oderských vrších a na Drahanské vysočině; Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) — hnízdní kolonie u Tovačova; Bukáček malý (*Ixobrychus minutus*) — Tovačov; *Anseriformes* (7) — kromě běžných druhů, jako jsou Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), Čírka obecná (*A. crecca*) a občas též Čírka modrá (*A. querquedula*) — vzácně zahnízdí Kopřivka obecná (*A. strepera*) a Ostralka štíhlá (*A. acuta*). Z poláků se nejhojněji vyskytuje Polák chocholatý (*Aythya fuligula*) a Polák velký (*A. ferina*); *Falconiformes* (8) — Včelojed lesní (*Pernis apivorus*) — vzácně Střeň, Grygov, Terézské údolí; Káně lesní (*Buteo buteo*), Poštolka obecná (*Falco tinnunculus*); z oblasti silně mizí Jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), Krahujec obecný (*A. nisus*) a Ostříž lesní (*Falco subbuteo*); z vzácných druhů — Pochop rákosní (*Circus aeruginosus*) — pokusy o hnízdění v Tovačově; Pilich šedý (*C. cyaneus*) a Motáci (*Circus sp.*) — potulky v rámci území; Poštolka rudonohá (*Falco vespertinus*) — pokusy o hnízdění na Olomoucku (doklady — vejce + ad. ♀ ve sbírkách muzea); *Galliformes* (4) — Koroptev polní (*Perdix perdix*) — snižování stavů; Bažant obecný (*Phasianus colchicus*) — velmi hojný; Bažant královský (*Syrmatiscus reevesii*) — ve státních bažantnicích — Království u Grygova a dále u Litovle; Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) — velmi vzácná; *Ralliformes* (5) — Slípka zelenonohá (*Gallinula chloropus*) — kromě velkých rybníků též ve SPR Plané Loučky; Lyska černá (*Fulica atra*) — Tovačov, Šumvald, na ostatních nádržích pouze v období tahu; Chrástal polní (*Crex crex*), Chrástal vodní (*Rallus aquaticus*), Chrástal kropenatý (*Porzana porzana*) — Všechny tři druhy vzácně; *Charadriiformes* (5) — pravidelně hnízdí Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*), Kulík říční (*Charadrius dubius*) a Pisík obecný (*Actitis hypoleuca*). Někdy Sluka lesní (*Scolopax rusticola*) a vzácně Bekasina otavní (*Capella gallinago*); *Lariformes* (1) — Racek chechtavý (*Larus ridibundus*) — hnízdní kolonie Chopyň, Tovačov, Chomoutov, Šumvald; *Columbiformes* (3) — Holub hřivnáč (*Columba palumbus*) — v lesích u Olomouce, Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*) — kromě lesů

Hnízdění čápa bílého [*Ciconia ciconia*] — Charváty 1963 (foto + J. Juryšek)

Hnízdění čápa černého [*Ciconia nigra*] — Hrubý Jeseník 1963 (foto + J. Juryšek)

i v remízcích, Hrdlička zahradní (*S. decaocto*) — problémy s přemnožením druhu ve městě Olomouci; *Strigiformes* (5) — pravidelně hnízdí Sova pálená (*Tyto alba*), Puštík obecný (*Strix aluco*), Sýc obecný (*Athene noctua*) — stále vzácnější, Kalous ušatý (*Asio otus*) — relativně nejhojnější druh, Výr obecný (*Bubo bubo*) — Nízký Jeseník — území LZ Šternberk; *Caprimulgiformes* (1) — Lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*) — téměř vymizel; *Apodiformes* (1) — Rorýs obecný (*Apus apus*) — velmi hojný; *Coraciiformes* (1) — Ledňáček říční (*Alcedo atthis*) — stále vzácnější; Mandelík hajní (*Coracias garrulus*) z Olomoucka vymizel; *Upupa* — Dudek chocholatý (*Upupa epops*) — nehnízdí každoročně, vzácný; *Piciformes* (7) — pravidelně hnízdí Strakapúd velký (*Dendrocopos major*) a Žluna zelená (*Picus picus*), vzácněji Žluna šedá (*P. canus*), ještě vzácněji Strakapúd jižní (*Dendrocopos syriacus*), Strakapúd malý (*D. minor*) a Datel černý (*Dryocopus martius*) — Nízký Jeseník, Dražanská vysočina; Kruhlav obecný (*Jynx torquilla*) — rok od roku vzácnější; *Passeres* (73) — nejpočetnější řád; doplňující poznámky pouze u velmi vzácných hnízdičů a u druhů se značně kolísavým výskytem. Výčet: Lejsek šedý (*Muscicapa striata*), Lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*) — vzácně Plané loučky, Střeň; Lejsek malý (*F. parva*) — vzácně v oblasti Velkého Kosíře, Pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*) — vzácně (?); Pěnice slavíková (*S. borin*), Pěnice černohlavá (*S. atricapilla*), Pěnice hnědokřídlá (*Sylvia communis*), Pěnice pokřovní (*Sylvia curruca*), Sedmihlásek hajní (*Hippolais icterina*) — rok od roku vzácnější; Budníček menší (*Phylloscopus collybita*), Budníček větší (*Phylloscopus trochilus*), Budníček lesní (*P. sibilatrix*); Cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*) a Cvrčilka zelená (*L. naevia*) — obě vzácně v povodí Moravy; Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) — Tovačov; Rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), Rákosník zpěvný (*A. palustris*); Rákosník proužkovaný (*A. schoenobaenus*) — vzácně; Králíček obecný (*Regulus regulus*), Kvíčala obecná (*Turdus pilaris*) — v posledních letech několik menších avšak vzrůstajících kolonií u Olomouce; Brávník obecný (*Turdus viscivorus*), Drozd zpěvný (*T. philomelos*); Cvrčala obecná (*T. iliacus*) — v posledních letech se čím dál častěji objevuje v pozdní jarní době (Kopeček u Olom.), hnízdění doposud neprokázáno; Kos černý (*T. merula*); Bramborníček hnědý (*Saxicola rubra*) a Bramborníček černohlavý (*S. torquata*) — oba druhy z krajiny stále více mizí, hnízdění již vzácné; Bělořit šedý (*Oenanthe oenanthe*) — téměř vymizel, hnízdiště na ruderálních plochách v okolí Olomouce neobsazována (Olomouc-Bělidla); Slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) — Střeň, Tovačov, v minulých letech zahnízdil též v hustých zahradách na periferiích Olomouce (Laz-

ce), vzácný druh; Pěvuška modrá (*Prunella modularis*) — nijak hojná; Skorec vodní (*Cinclus cinclus*) — povodí Bystřice; Střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*), Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*); Rehek zahradní (*P. phoenicurus*) — v některých letech až velmi vzácný; Tuhýk menší (*Lanius minor*) — velmi vzácně (Příkazy — Senice na Hané); Tuhýk šedý (*L. excubitor*) — zdá se, že je v některých letech relativně hojnější, nežli následující druh; Tuhýk obecný (*L. collurio*) — rok od roku vzácnější; Sýkora koňadra (*Parus major*), Sýkora modřinka (*P. caeruleus*), Sýkora uhelníček (*P. ater*), Sýkora parukářka (*P. cristatus*), Sýkora babka (*P. palustris*), Sýkora lužní (*P. montanus*) — poslední 3 druhy nijak hojně; Mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*) — ojediněle; Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) — vzácně v povodí Moravy; Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*), Jiříčka obecná (*Delichon urbica*) — hojnější předchozího druhu; Břehule říční (*Riparia riparia*) — kolonie v neregulovaných březích Moravy na sever od Olomouce se početně rok od roku snižují, možno počítat za vzácný druh; Brhlík lesní (*Sitta europaea*), Šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*) a Šoupálek krátkoprstý (*C. brachydactyla*) — oba nijak hojní; Dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) — v lužních lesích, též v Olomouckých parcích, avšak ne každým rokem; Zvonek zelený (*Chloris chloris*), Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*), Konopka obecná (*C. cannabina*), Zvonohlík zahradní (*Serinus serinus*), Hýl obecný (*Pyrrhula pyrrhula*) — Kopeček u Olomouce, Terézské údolí, vzácně zahnízdí i v Olomouckých parcích, avšak ne každoročně; Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) — vzácně u Tovačova; Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*); Strnad luční (*Emberiza calandra*) — rok od roku vzácnější; Strnad obecný (*E. citrinella*); Strnad zahradní (*E. hortulana*) — Tovačov, Příkazy, vzácný druh, téměř vymizel; Strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*) — Chomoutov, Plané Loučky, Tovačov; Vrabec domácí (*Passer domesticus*), Vrabec polní (*P. montanus*); Chocholouš obecný (*Galerida cristata*) — jen místy s tendencí klesajícího stavu; Skřivan polní (*Alauda arvensis*), Linduška lesní (*Anthus trivialis*); Linduška luční (*A. pratensis*) — nijak hojná; Konipas luční (*Motacilla flava*) — na několika místech, postupně mizí; Konipas horský (*M. cinerea*) — povodí Bystřice (Nízký Jeseník) a Šumice (Terézské údolí); Konipas bílý (*Motacilla alba*), Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*); Žluva hajní (*Oriolus oriolus*) — hlavně v povodí Moravy; Vrána obecná šedá (*Corvus corone cornix*) — nijak hojná; Kavka obecná (*Corvus monedula*) — hnízdění na některých budovách v Olomouci; Straka obecná (*Pica pica*) — hlavně v remízcích; Sojka obecná (*Garrulus glandarius*) — lesy v okolí Olomouce.

M A M M A L I A — S a v c i — dnes asi 58—60 druhů, dříve 61 [Remeš, 1930]. Vyskytují se: *Insectivora* (8) — Ježek východní (*Erinaceus concolor*), Krtek obecný (*Talpa europaea*), Rejsek obecný (*Sorex araneus*); Rejsek malý (*S. minutus*) — vzácně; Rejsek horský (*S. alpinus*) a Rejsek černý (*Neomys anomalus*) — oba druhy vzácně v povodí Bystřice (Hrubá Voda—Domášov n. B.); Rejsek vodní (*N. fodiens*) — Lipňany; Bělozubka šedá (*Crocidura suaveolens*) — Olomouc; *Chiroptera* (16—18) — Vrápenec velký (*Rhinolophus ferrumequinum*) — velmi vzácně v Javoříčském krasu; Vrápenec malý (*Rh. hipposideros*), Netopýr vousatý (*Myotis mystacinus*) — vzácně; Netopýr brvitý (*M. emarginatus*), Netopýr řasnatý (*M. nattereri*); Netopýr velkouchý (*M. bechsteini*) — velmi vzácně; Netopýr velký (*M. myotis*); Netopýr východní ostrouchý (*Myotis blythi oxygnathus*) — velmi vzácně v Javoříčském krasu; Netopýr vodní (*M. daubentoni*); Netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*) — Šternberk — největší známé zimoviště druhu v ČSSR; Netopýr stromový (*Nyctalus leisleri*) — vzácně na Zábřežsku; Netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*); Netopýr severní (*Eptesicus nilssoni*) — pouze v Hrubém Jeseníku; Netopýr večerní (pozdní) (*E. serotinus*); Netopýr pestrý (*Vespertilio murinus*) — velmi vzácně na Šternbersku; Netopýr černý (*Barbastella barbastellus*), Netopýr ušatý (*Plecotus auritus*) a Netopýr dlouhouchý (*Pl. austriacus*); nelze vyloučit výskyt Netopýra Brandtova (*Myotis brandti*) — zatím nedoloženo; *Carnivora* (8) — Lasice hrabavá (*Mustela erminea*), Lasice kolčava (*M. nivalis*), Tchoř tmavý (*Putorius putorius*); Tchoř stepní (*P. evermanni*) — v okolí jezer a rybníků; Kuna lesní (*Martes martes*), Kuna skalní (*Martes foina*), Jezevec lesní (*Meles meles*) a Liška obecná (*Vulpes vulpes*); *Rodentia* (18) — Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) — nijak hojná; Sysel obecný (*Citellus citellus*) — nijak hojně a až na Prostějovsku; Křeček polní (*Cricetus cricetus*), Norník rudý (*Clethrionomys glareolus*), Hraboš polní (*Microtus arvalis*), Hraboš mokřadní (*M. agrestis*); Hrabošík podzemní (*Pitymys subterraneus*) — vzácnější; Hryzec vodní (*Arvicola terrestris*), Ondatra pižmová (*Ondatra zibethica*), Myšice lesní (*Apodemus flavicollis*), Myšice křovinná (*A. sylvaticus*), Myšice temnopásá (*A. agarius*) — kdysi u Nákla [REMEŠ, 1930], dnes v okolí Olomouce doposud nezjištěna; Myška drobná (*Micromys minutus*) — v okolí rybníků, nijak hojná; Potkan obecný (*Rattus norvegicus*), Myš domácí (*Mus musculus*); Plch velký (*Glis glis*), Plch lesní (*Dryomys nitedula*) — oba druhy nijak hojně v pohoří Nízkého Jeseníku; Plšík lískový (*Muscardinus avellanarius*) — velmi vzácně; Myšivka horská (*Sicista betulina*) — pouze v Hrubém Jeseníku; *Lagomorpha* (2) — Zajíc polní (*Lepus europaeus*), Králík divoký (*Oryctolagus cuniculus*); *Artio-*

dactyla (6) — Prase divoké (*Sus scrofa*); Jelen evropský (*Cervus elaphus*) — v lesích blízkého okolí Olomouce hlavně v zimním období; Jelen sika (*C. nippon*) — vysazen v lesích u Mladče; Srnec obecný (*Capreolus capreolus*), Muflon (*Ovis musimon*) — polesí Mladeč, Oderské vrchy; Kamzík horský (*Rupicapra rupicapra*) — Hrubý Jeseník.

Literatura:

ADOLPH R., 1930: Obojživelníci a plazi olomoucké župy (Amphibia a Reptilia). Vlastivěda střední a severní Moravy, Kroměříž 1930: 394—397.

CAPEK V., 1930: Ornitologická pozorování (Ptactvo župy olomoucké). Vlastivěda střední a severní Moravy, Kroměříž 1930: 398—431.

JAPP G. et PELÍŠEK R., 1930: Hydrozoologická pozorování — Ryby. Vlastivěda střední a severní Moravy, Kroměříž 1930: 297—305.

MARŠÁKOVÁ—NĚMEJCOVÁ M. et MIHÁLIK Š. et al., 1977: Národní parky, rezervace a jiná chráněná území přírody v Československu. Academia Praha 1977, S. 476.

REMĚŠ M., 1930: Ssavci olomouckého kraje. Vlastivěda střední a severní Moravy, Kroměříž 1930: 432—442.

RUMLER Z., 1975: Průzkum hnízdního ptactva na Olomoucku v roce 1974: Dílčí výsledky I. Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci — 173/1975: 12—22.

RUMLER Z. et STARÝ J., 1969: Zvířena střední a severní Moravy — Katalog muzejní expozice. Vyd. Vlastivědný ústav v Olomouci — 1969, S. 40.

Zusammenfassung

Informatorische Übersicht des gegenwärtigen Vorkommens der Wirbeltiere im Bezirk Olomouc (Vertebrata)

Der Beitrag enthält folgende Informationen: eine kurze Charakteristik des Gebietes, Charakteristik der typischen Biotope, der gegenwärtigen anthropischen Änderungen. Übersicht des Zustandes der Naturschutzgebiete in dieser Gegend und schliesslich das Verzeichnis der Wirbeltierarten mit bezüglichen Anmerkungen. Der Autor nimmt an, dass auf dem Gebiet des Bezirkes zur Zeit etwa 231 Wirbeltierarten vorkommen. Einzelne systematische Gruppen sind durch folgende Artenzahlen vertreten: *Cyclostomata* — 1, *Pisces* — 25, *Amphibia* — 13, *Reptilia* — 6, *Aves* — 80—126, *Mammalia* — 58—60.

Adresa autora: Diplom. biol. Zdeněk Rumler, Vlastivědný ústav [Muzeum], nám. Republiky 5, 771 73 Olomouc.

HISTORICKÉ POZNÁMKY K BOJI PROTI INFEKČNÍM NEMOCEM NA HANĚ

Boj proti infekčním chorobám byl a je obecně jedním z nejdůležitějších úkolů zdravotní péče. Infekční choroby postihovaly lidstvo od samého začátku jeho existence a stejně tak i domestikované zvířectvo. I dnes je celá řada chorob, které ohrožují národy, a to i ty, o nichž se domníváme, že žijí zdravým, „přírodním“ životem. Jako příklad lze uvést žlutou zimnici, spavou nemoc, cholera, mor a různá onemocnění přenášená cizopasníky a hlodavci, jako jsou horečka Skalistých hor, tyfus přenášený hlodavci aj., které zejména v minulých stoletích vyhubily celé velké skupiny obyvatel.

Víme např. o pravých neštovicích, že se poprvé objevily v letech 1096—1270. Trvalo celá staletí, než se podařilo Angličanu Edwardu J e n n e r o v i najít způsob obrany — očkování. Jakkoli jde o těžkou a nebezpečnou chorobu, dodnes nebylo v Anglii zavedeno očkování proti této nemoci. Není divu, že ještě v r. 1952 onemocnělo v Anglii na neštovice 27 osob, z nichž 7 zemřelo (Lancashir). Důvodem, proč zde nebylo očkování zavedeno, je údajně zachování osobní svobody jednotlivce; v takovém případě ovšem vůbec nejde o omezování osobní svobody či lidských práv, nýbrž jde tu o otázku v první řadě odbornou a v zájmu lidstva. Podstatou očkování totiž je skutečnost, že určitá část očkovaných osob po očkování nezíská imunitu, ale protože v důsledku očkování jsou všichni ostatní imunní, nemohou se nakazit ti, kteří imunitu nezískali.

Také v našem regionu se v minulosti vyskytovalo vzplanutí epidemie pravých neštovic. Na Olomoucku bylo v roce 1916 9 případů, v roce 1917 1 případ, zato v roce 1918 celkem 28 případů onemocnění, navíc v Samotíškách 20 onemocnění a 6 úmrtí (SLAVĚTINSKÝ, 1972).

Jednou z obávaných příčin úmrtí byla spála. Z materiálů uložených v okresním archívu v Prostějově např. vyplývá, že v r. 1927 zde bylo hlášeno 105 dětí se spálou. Údaje v archívu zachycené neposkytují ovšem žádné statistiky srovnatelné s poměry dnešními a představují jen kusá data, při čemž navíc je nutno vzít v úvahu další okolnosti. Tehdy totiž bohatší rodiny nechtěly dávat své děti postižené spálou do nemocnice, společensky ještě tenkrát nepříliš žádoucí; velmi často také uprosili nebo uplatili lékaře, aby nemoc nehlásil, takže uvedená čísla nebyla příliš směrodatná.

Průkaznější v tomto ohledu než spála je záškrť, který byl nemocí velmi obávanou. Doma děti na záškrť mnohem častěji umíraly, a proto rodiče více vyhledávali nemocnice. Podle statistických údajů za

rok 1937 v přepočtu na 100 000 obyvatel bylo v ČSR 213,7 onemocnění záškrtem a 159,7 onemocnění spálou. Ještě v roce 1948 bylo hlášeno 7 500 onemocnění záškrtem. Zatímco v roce 1969 se spála vyskytovala ještě ve 126 případech na 100 000 obyvatel, záškrť téměř úplně vymizel; bylo hlášeno jen 0,1 případu za rok, což je 16 onemocnění v celém státě.

Na Hané máme o záškrť tyto údaje: v roce 1935 bylo 465 případů, roku 1936 442 osob a v roce 1937 celkem 420 případů; v roce 1942 bylo hlášeno jen 90 osob.

Nemáme po ruce statistiky o úmrtnosti na záškrť v době první republiky, ale z vlastní zkušenosti znám, jakou hrůzu tenkrát vyvolávala tato infekční dětská choroba a s jakými pocity prožívaly matky nemoc svých dětí. Opravdu výstižný je výrok prof. dr. Neureutera: „To vy mladíci nevíte, co je to pravá difterie: najednou horečka, žlázy a do 24 hodin smrt — tehdy nebyl čas na takové hračky jako je mikroskop.“ (J. BRDLÍK, 1957). Tehdy ovšem ještě nebyla zavedena očkovací povinnost. Častou příčinou odmítání očkovací povinnosti byla v dřívějších dobách obava z následků očkování. I když se skutečně vyskytly ojedinělé případy komplikací spojených s očkováním, pravým důvodem odmítání byla nedokonalá znalost vědeckých poznatků.

BRDLÍK (1957) vzpomíná, že u nás měla vakcinace vynikající tradici vlivem „prvního apoštola Jennerova“ Jeana de Carro a také vlivem Jugmannovy školy.

Je ověřenou skutečností, že v naší zemi není znám případ, že by se muselo zasáhnout mocensky proti někomu, kdo by se odmítl podrobit očkovací povinnosti. Zákonná norma, která stanoví očkovací povinnost je v naší socialistické společnosti výsledkem výchovy a přesvědčování a je dokladem vyspělosti obyvatelstva, obeznámeného s důsledky očkování, resp. neočkování. Díky správné aplikaci lékařské teorie a správné politické praxe můžeme konstatovat velmi pozitivní výsledek práce zdravotních složek s vysokým efektem práce. O tom svědčí i těch několik málo čísel, uvedených o záškrť a spále.

Naši lékaři si už dávno uvědomovali chyby společenského systému, který bránil pokrokovým lékařům uplatnit nové poznatky a realizovat moderní zdravotní požadavky ve prospěch člověka, lidstva. Velkým příkladem pro naše lékaře bylo sovětské zdravotnictví, o čemž svědčí i jména našich vynikajících lékařů, jako byli docent MUDr. Nedvěd, prof. MUDr. Štich a jiní. Tzv. Nedvědův plán usiloval o realizaci zásad moderního sociálního lékařství; již v době okupace vznikl plán sjednoceného zdravotnictví, který mohl být však uskutečněn až po vítězství dělnické třídy u nás, v roce 1951. Do února 1948 stále narážel na odpor reakční části čs. parlamentu.

Teprve po únorovém vítězství mohlo dojít k sjednocení zdravotnictví, vybudovanému na základě pokrokových myšlenek a realizovat rozsáhlý léčebně preventivní program, jeho součástí byla také očkovací povinnost proti většině nemocí, které do té doby vážně ohrožovaly zdravotní stav mladé generace.

L i t e r a t u r a :

BRDLÍK J., 1957, Dětské lékařství v minulosti a jak jsem je prožíval. Praha

SLAVĚTINSKÝ M., 1972, Příspěvek k historii neštovic na Moravě. Vnitřní lékařství.

SMÝKAL J., 1913, Deset let poslanecké činnosti dr. A. Příkryla. Prostějov.

Autor: † MUDr. František Vysloužil, CSc. (Ústav sociálního lékařství a dějin, Olomouc, Allendova 3).

Legenda k obr. na vnější straně obálky:

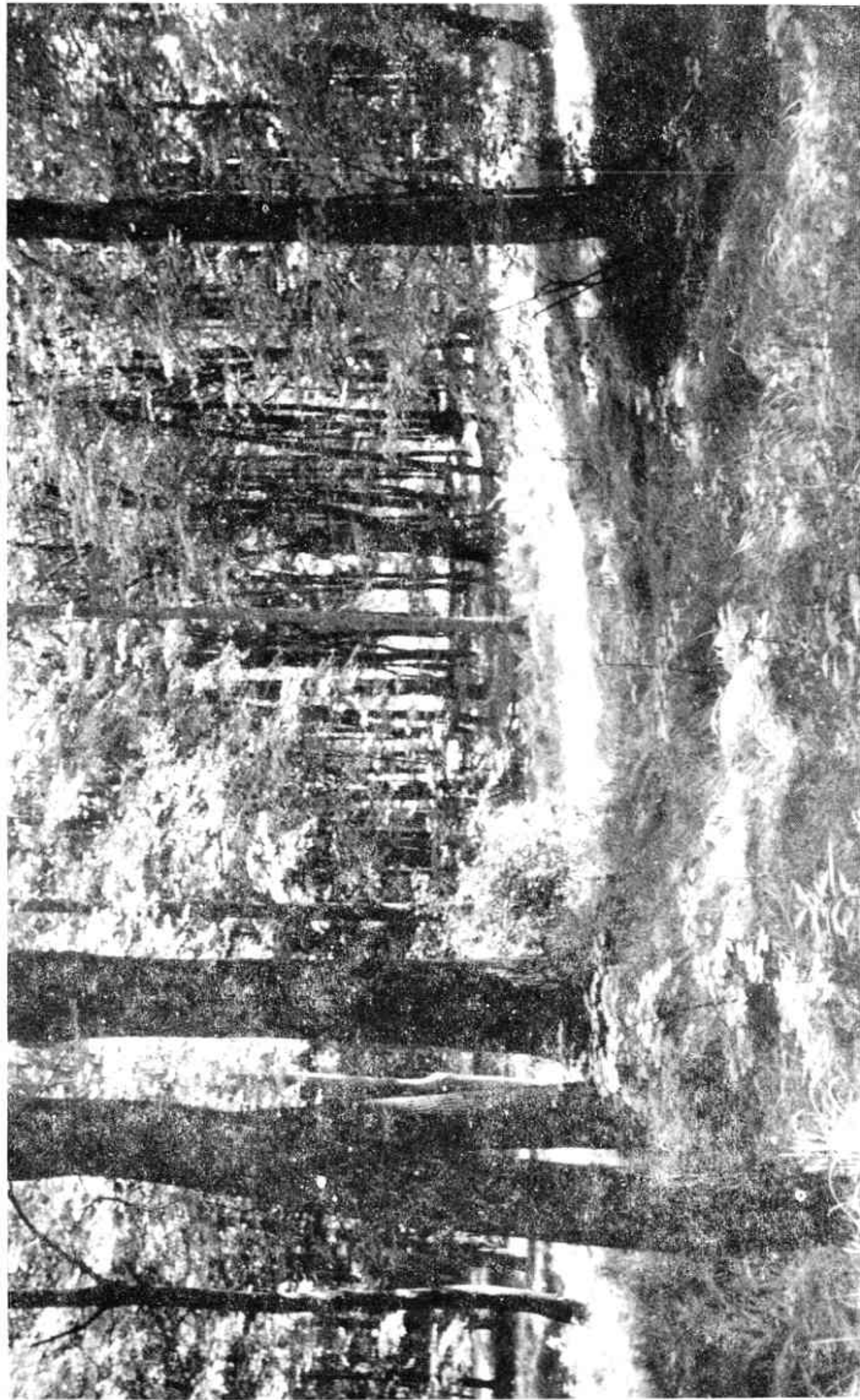
Záběry z výstavy „Nerostné bohatství surovinného zdroje Severomoravského kraje“, která byla instalována ve Vlastivědném ústavu v Olomouci (srpen až říjen 1977). (Libreto dr. R. Morávek, arch. instalace ing. A. Volejníková, foto J. Šubrt)

Zpráva Vlastivědného ústavu v Olomouci č. 191. Vydal Vlastivědný ústav v Olomouci, náměstí Republiky 5/6. Odpovědný redaktor dr. Bohumil Šula. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod 11, třída Lidových milicí 5, Olomouc.

Rukopis odevzdán do tisku 21. prosince 1977.

© Vlastivědný ústav Olomouc

Reg. zn. — RM 134

4. Pohľad na bohatý les s výskytom mnoha druhov drevných rastlín a živočíchov (Foto: J. Jureš)

OBSAH:

	str.
J. HUBÁČEK, Třetí příspěvek k rozšíření minulých Dipter na Uherskohradištsku, část 2	1
R. MORÁVEK — R. SLÁDEK, Příspěvek k poznání CU—Zrudnění v Rychlebských horách	17
Z. RUMLER, Informativní přehled o současném výskytu obratlovců na olomoucku	18
F. VYSLOUŽIL, Historické poznámky k boji proti infekčním nemocem na Hané	30